

بررسی تغییرات خطوط ساحلی دلتای رودخانه جگین با استفاده از GIS

فخرالدین براخاصی، کارشناسی ارشد هیدرولیک، دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی *

فریدون وفایی، عضو هیئت علمی دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی **

محمد رضا غریب رضا، عضو هیئت علمی پژوهشکده حفاظت خاک و آبخیزداری

* تلفن: ۰۸-۲۰۸۸۱۰۸-۹۸۹۱۲+، پست الکترونیکی: Fakhreddin.Barakhasi@gmail.com

** تلفن: ۰۴۲-۸۸۸۸۱۰۴۲+، شماره: ۸۸۸۸۲۹۹۷-۹۸۲۱+، پست الکترونیکی: Fvafai@Kntu.ac.ir

چکیده:

تغییرات خطوط ساحلی یکی از فرآیندهای مهم در منطقه ساحلی است که به موجب آن موقعیت و ماهیت واحدهای رسوبی ساحلی دچار تغییر می شود. نواحی ساحلی در اثر تعامل نیروهای محیط های خشکی و دریایی، متحمل تغییرات کوتاه و دراز مدت می شوند. در این مطالعه فرآیند رسوبگذاری و فرسایش در مصب ورودی رودخانه های منتهی به دریا مد نظر بوده است. دلتای رودخانه جگین که در شرق بندر جاسک (جنوب ایران) واقع شده از سدهای ماسه ای تشکیل شده که در پناه آنها پهنه های جزرومدی قرار داشته و توسط ورودی های جزرومدی به دریای باز راه دارند. این دلتا از نوع دلتاهای بریده بریده به شمار رفته که در آنها نیروی امواج و جزرومد با یکدیگر برابر می باشند. این بدین معنی است که از طرفی امواج، مانع تشکیل سدهای جزرومدی کشیده به طرف دریا شده و آنها را به موازات نوار ساحلی مرتب کرده اند و از دیگر سو جریانهای جزرومدی توانسته اند بریدگی هایی (Tidal Inlet) در این سدها ایجاد کرده و از بسته شدن آنها توسط امواج جلوگیری کنند. منطقه مورد بررسی تحت تأثیر آورد رسوب رودخانه ای، وقوع سیلابها و فرسایش رودخانه های جگین و گابریک از یک سو و فرسایش نوار ساحلی و تغییر مکان مداوم ورودیهای جزرومدی دچار تغییر در مورفولوژی و ماهیت اجزاء تشکیل دهنده می باشد. مهمترین هدف از این مطالعه تعیین این تغییرات در یک بازه زمانی (۳۸ ساله) با استفاده از GIS و نیز تعیین پارامترهای مؤثر در پدیده فوق است. در این مطالعه از عکس های هوایی سال های ۱۳۴۶ و ۱۳۷۲ و تصاویر ماهواره ای Quick Bird سال ۱۳۸۴ استفاده شده است. بر اساس این تحقیق در بازه زمانی ۱۳۷۲-۱۳۴۶ شاهد فرسایش در نوار ساحلی و در بازه زمانی ۱۳۸۴-۱۳۷۲ شاهد رسوبگذاری در نوار ساحل می باشیم.

کلید واژه: خطوط ساحلی، فرسایش و رسوبگذاری، مورفولوژی، رودخانه جگین، GIS Tidal Inlet

۱- مقدمه:

سواحل محیط های حساس، پویا و بسیار پیچیده ای هستند که تحت تأثیر فرآیندهای مهم دریایی قرار می گیرند. در اثر این فرآیندها، در برخی از مکانها رسوبگذاری و در برخی دیگر فرسایش اتفاق خواهد افتاد و یا اینکه فرسایش و رسوبگذاری را در نقاط مشابه ولی در زمانهای متفاوت خواهیم داشت. با توجه به اینکه نواحی ساحلی دارای ارزش اقتصادی بالایی هستند لذا شناخت و پیش بینی عوامل مؤثر در